

EGYENLŐSÉG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. Hajnal-utca 2.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

BOGDÁNYI MÓR

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.

Félévre 4 „

Negyedévre 2 „

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Csalódtunk.

A zsidómagyarok ismét egy nagy csalódáson estek át. Azt hittük, hogy a szellem, melynek Magyarország állami létét, szabadságát és fejlődését köszöni, hogy a tizenkilencedik század szelleme nincs számüzvé a törvényhozás csarnokából, s hogy azok a jelenségek, melyek a középkor sötét korszakára emlékeztetnek, csak muló fellegeként borítják el hazánk politikai láthatárát. Csalódtunk. Sokkal mélyebb gyökeret vert a reakció, mely immár évszázadokra szóló törvényhozási alkotásoknál is érvényesíti szabadságtipró befolyását.

A főrendiház ujjáalkotásánál majdnem kizárólag ez a tendencia jelöli ki az irányt. Tisza Kálmán miniszterelnök ur megadja magát, miután gyöngye kísérletei a liberális mus érdekében célhoz nem vezetnek. Napról-napra több levél hull le a népszabadság fájáról, és helyette a középkor hajtásai élednek fel ismét. Szomorú idők.

A képviselőházban tekintélyes pártja van ugyan a liberális musnak, de ez a párt tehetetlen, mert csak szavazni tud, de nem lelkesülni.

Ha az ugynevezett szabadelvű párt komolyan vette volna a liberális mus követelményeit, ha meggyőződésből, lelkesedésből ragaszkodnék a modern eszmékhez, akkor a klerikális és feudális reakció nem izmosodhatott volna oly félelmetes tényezővé.

Hogy a magyar törvényhozás jelenleg mágnessi és papi befolyás alatt áll, annak csupán a szabadelvű párt az oka. A nép ma is csüng a liberális institucziókon, gyűlöli az ultramontan képmutatást és a mágnessi ingyenélést. Nem lehet tehát a szabadelvű pártnak a nép hangulatára hatkoznia. De a trónra sem, mert ez is már számtalanszor adta jelét annak, hogy Magyarország alkotmányos fejlődésének nálánál erősebb tamasa nincsen.

A szabadelvű párt tehát azzal sem indokolhatja eljárását, hogy udvari körökben úgy kívánják. Emlékeztetünk a trónbeszédre, melylyel ő Felsege az 1865—68-iki országgyűlést bezárta. Ezen trónbeszéd egyik kimagasló pontja az volt, mely a zsidók egyenjogusításával foglalkozott, és a mely ezen szavakkal adott kifejezést hamisíthatatlan szabadelvűségének: »A z egyenjoguság elvét követték önkönk, midőn az alkotmányos jogok gyakorlását kiterjesztették az izraelita honpolgárokra, kik eddig az alkotmánynak csak terheit, de jó tette ményeit nem ismerik«. Ez a királyi szózat tizenhét éve, hogy elhangzott, és a kinek ajkairól e dicsó szavak fakadtak, nem változott. S midőn ennek

daczára tapasztaljuk, hogy az ultramontan feudális reakció e szellemmel ellentétes törekvéseket érvényesít, akkor ismét csak az ugynevezett szabadelvű pártot kell vádolnunk, mely semmit sem tett arra nézve, hogy az a szellem, mely a trónbeszédben kifejezést nyert, állandósíttassék.

Tisza Kálmán miniszterelnök ur jó indulatában nincs jogunk kételkedni. Ő bizonyára jobban szerette volna, ha a főrendiház reformjáról szóló törvényjavaslat ellen nem támad főrendi ellenzék, mely azt a kis szabadelvűséget is kiszorítja a javaslatból, a mit a kormány belelehelte. Ámde még is csak furcsa dolog, hogy a miniszterelnök ur a reakció követeléseinek épen azokat az elveket áldozza fel, a melyek a zsidóknak is biztosítottak volna oly jogokat, melyekben e hazának minden felekezete részesül.

A zsidómagyarok, úgy látszik csak az alkotmányos terhek viselésére jók, de mihelyt az alkotmány előnyeiről van szó, akkor nyomban támad egy párt, mely idegennek deklarálja a zsidót, a kormány pedig hivatkozik az ő »jóakaratára«, és aztán készségesen enged az »áramlatnak«, a helyett, hogy a hullámoknak parancsolna.

A zsidók és keresztények közti házasságról szóló törvényjavaslattal ép úgy járt, mint a szóban forgó javaslattal. Semmi se volt olyan alkalmas izgatási eszköz az antiszemita kezében, mint épen ez a javaslat. S a nagy larmának, a lázas izgatottságnak, a sok zaklatásnak a vége az volt, hogy a kormány javaslata elbukott. De e bukással nem tüntek el azok a jelenségek, melyek a javaslat kíséretében felmerültek. Fennmaradt az osztály- és fajgyűlölet és a felekezeti surlódás.

A főrendiház reformjáról szóló törvényjavaslat eredeti szövegének bukásához is hasonló jelenségek fűződnek. A kormány, mely a külszin megóvása céljából a kompromisszumok terére lépett és a javaslatot teljesen átalakító koncessziókat tett mindenféle áramlatnak és iránynak, a reakciónak olyan fegyvert adott kezébe, melyet most már alig lesz képes valaki onnan kiragadni. Ma a reakció csatlósai minden egyéb tényezőnél erősebbek és ez a szomorú tény csak annak köszönhető, hogy a kormány nem akart mindent elkövetni a szabadelvűség zászlajának megmentésére.

E visszás helyzetnek első sorban persze a zsidók isszák meg a levét. De nagyon rövidlátónak kéne lenni annak, a ki azt hinné, hogy ez a mesterségesen nagyra növelt áramlat a zsidókat sújtja csupán.

Kiláboltunk a t-eszlári rágalmából, kiheverjük a zsidó és keresztény közti házasságról szóló

törvényjavaslat bukását, és majd elviseljük valahogy azt a csapást is, melyet most mérnek ellenünk, midőn felekezetünket a jog és méltányosság lábbal tiprásával kilökik abból a testületből, mely első sorban lenne hivatva a jogegyenlőség elveit fennen hirdetni.

El fogjuk viselni ezt a csapást is. Sajgón érint bennünket, de fájdalom, ez idő szerint nem segíthetünk magunkon.

Kár is volna az erőlködés. Olyan korban élünk, midőn mágnás és főpap egyaránt Verhovay nézeteinek hódol.

Ha a miniszter azt mondja, hogy a zsidófelekezet a főrendiházban képviselve legyen, mert úgy kívánja a jogegyenlőség elve; akkor kiáll Verhovay és kijelenti, hogy hazaárulás lenne megtűrni, hogy a budapesti izr. hitközség rabbija Magyarország primásával egy teremben üljön. A főpapi és mágnás világ Verhovayhoz csatlakozik és a miniszternek — engedni kell, mert hiszen csak zsidókról van szó, a kik meg se aprehendálják, ha a jogegyenlőség elveit irányukban megtagadják. . . .

Igy történhetett az a csaknem hihetetlen eset, hogy a »zsidónak« elejtése ellen a főrendiház hármasságában senki fel sem szólalt. Andrássy Gyula gróf sem, a ki pedig egyike azon férfiaknak, kiknek liberáliszmusa egy időben legőszintébb volt. De még báró Prónay Dezső sem tartotta szükségesnek a jogegyenlőség nevében a zsidó képviselet mellett emelni szót, bár ő tőle, mint a radikális párt hívetől. bizony szintén elvártuk volna. A főpapok közül egy sem akadt, a ki nem perhorreszkálta volna a javaslat 5-ik szakaszának d) pontját. Vannak köztük, a kik a fanatizmus hevével küzdöttek a jogegyenlőség ezen legelemibb követelménye ellen, és sikerült is nekik olyan ellenzékteremtési, mely előtt a kormánynak meghajolnia kellett.

E főpapok között első sorban ott szerepel Samassa József egri érsek, a ki egy egész sereg mágnást toborzott maga körül. Simor is beállott az ellenzék sorába, és hogy mindenekelőtt a zsidó hitfőnök mellőzését követelte, az most már nyilvános titok. Haynald pedig Simor nézetéhez csatlakozván, a saját »hatáskörében« szintén elkövetett mindent, hogy a sokat ostromlott hitfőnök elejtessék.

És a kormányelnök ur hallgatag belenyugodott. Azt beszélük, hogy Tisza Kálmán ur eleinte is már jól tudta, hogy a zsidó hitfőnököt nem fogja keresztülvinni, és midőn ennek daczára mindent elkövetett, hogy legalább a képviselőházban keresztülvigye, ezt csupán azért cselekedte, hogy legyen valami, a mit koncz gyanánt oda lehessen vetni a főrendi ellenzéknek.

Mi a rossz nyelvek ezen ráfogását nem hiszük, mert ez olyan frivol játék, a mire komoly államférfiu nem képes. A látszat azonban e feltevés mellett harcol és az antiszemizmus kétségtelenül ez alkalomból is a saját agitációs céljainak fogja kihalászni az oroszán részt.

A miniszterelnök urnak azon intencziója, hogy az ötven kinevezettek közzé legalább egy zsidót fog tételni, mindenesetre jó indulatra vall; de mikép fogja ez a kinevezett zsidófelekezetű főrendi tag a zsidó magyarokat kárpótolni azon végtelen megalázásért, melyet a felekezet elszenvedett, azt meg nem mondhatjuk.

Ha a kinevezendő zsidófelekezetű főrendi tag kebelében az önérzet csak egy szikrája is lesz, akkor bizonyára alattvalói hódolattal le fogja tenni a kinevezési okmányt azon kormány lába elé, a mely a zsidó felekezetet ily meg nem érdemlett megalázásban részesíteni engedte.

A mágnások és főpapok hadjárata a zsidó hitfőnök ellen egyébiránt arculcsapása a képvi-

TÁRCZA.

Maimuni és kora.

Közlő: Csukási Fülöp.

— Az Egyenlőség eredeti tárczája. —

II.

Maimonides Mózes és irodalmi működése.

Az arab-spanyol tudósok összességét jóval fölülmulja az a férfiú, ki joggal tekintetik a zsidó történelem korszakalkotó tüneményének.

Mózes ben Maimun, közönségesen Maimonides, vagy Maimuni néven neveztetik. Mint ősrégi tudós-család ivadéka, 1135-ben márczius 30-án (niszán hó 14-én) Cordovában született, hol atyja, Maimun ben József, József Ibn Migás tanítványa, mint rabbi működött.

Az öreg Maimun, a talmudi tanulmányokon kívül, a világi tudományokban is jártas volt.

A rendkívüli szellemi tehetséggel megáldott Mózes, atyja által lett bevezetve a világi tudományokba.

Tudományszomjánál fogva megismerkedett a bölcsészeti, természettudományi és orvosi szakba vágó leg-hirnevesebb művekkel.

Az almohádák betörése (1148.) folytán el kellett hagynia Cordovát.

Ugyanis az almohádák fanatikus rendeleteket bocsátottak ki zsidók és kereszttyének ellen, melyekben sza-

bad választásukra bizzák: az izlám vallás elfogadását, a kivándorlást, vagy a halált. Maimuni és családja és ezekkel együtt a cordovai zsidó hitközség tagjainak javarésze kivándorolt. Maimuni véreivel együtt Berberia államaiba (Afrika északi partjára) menekült, hol hitének szinleg való eltagadása mellett, alkalma volt nemsokára a lelkiismeret szabadságát tiszteletben tartó országba elmenekülésre.

Fezzben való több évi tartózkodásuk után lelki gyötrelmek által furdalva, ott hagyták ideiglenes lakóhelyüket, minthogy ott szívüknek legdrágább kincsét, az ősköltől örökölt hitet, nyilvánosan meg kellett tagadniok.

Maimuni uti élményeit így írják le régi krónikásaink:

Sötét éj borította a látóhatárt, mikor 1165-ik év április 18-kán (ijár 4.) hajóra szállott.

Alig utazhattak még 6 órán át a földközi tengeren, midőn hirtelen vihar tamadt, toronymagasságu hullámok könnyü labdaként dobálgatják a rozzant jároművet. Már-már veszve gondolnak mindent, a jámborlelkű Maimuni család ajka³ utolsó imára nyílik. És Mózes fogadást teszen, ha Isten megsegíti a biztos halál torkából, úgy ő és egész családja Ijár hó 4-ik és 10-ik napját böjtnapnak, a könyöradományok kiosztására, Isten tiszteletének szánja.

És a vihar dühöngése megszűnt. Minden baj nélkül értek május 16-kán (sziván 3.) Szt.-Jean d'Acree-ba (Akkó). Emlékeztetőül a lelkiismeretét mélyen sértő hittagadási kényszerből, valamint a tenger háborgó hullámainál való megszabadulására, ez utóbbi napot, magának, valamint családjának emlék- és örömnapjává rendelte.

selőháznak is, a hol nem egy, hanem ez idő szerint hét zsidófelekezeti képviselő ül. Igaz ugyan, hogy ezek nem mint a felekezet képviselői szerepelnek, de sajátágosnak tartjuk még is, hogy ha a zsidó a törvényhozás egyik házában jó, miért ne lenne az, a törvényhozás másik házában?

Vagy talán nagyobb tekintélyt és súlyt vindikál magának a főrendiház? Miért? Mily joggal. A reverenda, még ha biborból való is, nem ad annyi tekintélyt és nem jelent annyi érdemet, mint a munkás kérges keze. A munka az egyedüli, a mi nemesít és tekintélyre érdemesít. A főpapok pedig csak mások munkájából élnek, nem dolgoznak, és a mit időtöltésből cselekednek, az nem gyümölcsöz semmit, az emberiség jólétét nem mozditja elő, hanem ellenkezőleg a népek elbutítását czélozza.

A mágnásosztály méltó ikertestvére az ultramontán főpapságnak. Mind a kettő csak arra való, hogy öröklött vagyont elköltsenek. Magyarország csak az a hely, a hol birtokaik vannak, a tehén, mely táplálja őket, de nem hazájuk nekik. A mágnások a legveszedelmesebb terjesztői az internacionálismusnak. Nekik mindegy akár Budapest, akár Moszkva, a hol mulatni lehet, az a hazájuk. Az ultramontán főpapság szive pedig Róma felé vonzódik. S ha akadt hosszú évszázadok alatt egy hazafias főpap vagy mágnás, az többnyire kivétel volt a mágnási és főpapi hazafiatlanság rendes szabálya alól.

És ezek az elemek nem akarják a zsidómagyart a főrendiházban türni, azokat a zsidómagyarakat, kiknek minden törekvésük a haza szent ügyével összeforr, és a kik mindenha legszilárd oszlopoi lesznek a hazának.

Dr. G.

A hitfőnök kérdése.

A következő sorokat vettük:

Budapest, márcz. 12.

Tekintes szerkesztőség!

Nem szokásom sötétebben festeni a helyzetet, mint a milyen; de ez egyszer azt hiszem, tévedés lenne rózsaszínü jövőt jelezni a főrendiházi reformról szóló törvényjavaslatnak. Érttem a javaslat azon részét, mely felekezetünk képviseltetése iránt intézkedik. Minden oldalról hallom ugyanis, hogy Tisza Kálmán miniszterelnök ur azon koncessziók között, melyeket a főrendiházi ellenzéknek tenni késznek nyilatkozott, ott van a zsidó felekezet képviseltetése eszméjének elejtése is. A kath. főpapság élén az egri érsekkel csakis ezen szakasz mellőzése esetén akartak további alkuba bocsátkozni és feladni a többi kérdésekre nézve is azt a merev ellenzéki álláspontot, mely a törvényjavaslat megbuktatását vonta volna maga után. A miniszterelnök urnak azon ellenvetése, hogy ez a mellőzés merően eilenkezik a jogegyenlőség elveivel, és hogy az antiszemita jelszavak népszerűtlenítésére a zsidóság iránti ezen méltányosság nagyban közreműködnek, nem használt. A kath. főpapság ellenzéki része hajthatatlan maradt. A zsidó hitfőnök áldozatul esett egy kompromisszumnak, mely a kormány javaslatának a főrendiházban való keresztülvitelét biztosítja.

Tisza Kálmán miniszterelnök ur valószínűleg azzal fogja kárpótolni a zsidó magyarokat, hogy a kinevezett főrendiházi tagok közzé egy vagy két zsidót is fog kineveztetni. De mondanom sem kell, hogy a miniszter urnak ezen elhatározása a magyar zsidóság által elégtétel gyanánt nem tekinthető azon végtelen sérelemért, mely úgy a jogegyenlőség elve, mint felekezeti egyenjogúságunk ellen elkövetetnék, ha a javaslat 5. szakaszának d) pontja kihagyatik. A miniszterelnök ur jóaka-

Akkóból Jeruzsálembe értek.

Három napig tartózkodtak Jeruzsálemben, onnan Hebronba indultak, hol Maimuni egész napon át imádkozott a törzsatyák temetkezési helyén. Hebronból Mózes Egyiptomba jutott, hol Kairo melletti Fosztát városában letelepedett.

Most a megpróbáltatás nehéz napjait élte Mózes.

Néhány nappal Egyiptomba való érkezése után sirba fektette forrón szeretett atyját.

Testvéröcscse Dávid, kinek társaságában Maimun ékszerkereskedést folytatott, egyik kereskedelmi utazásában (az indiai tengeren), életét veszté és vele együtt mindkettőjüknek vagyonát is. Testben, lélekben megtörve súlyos betegségbe esett. Maimuni maga egyik levelében így nyilatkozik öcscse haláláról: »Még ma, — habár öcsém halála óta már évek folytak, — még ma sem találtam vigaszt és megnyugvást. Térdeimen himbáltam, mint csecsszózó gyermek, ölemben nevelkedett, testvérem és egyszersmint tanítványam is volt. Ő látta el helyettem az üzleti dolgokat, táplálékomról gondoskodott és mellette nyugalomban élhettem napjaimat. Jártas volt a talmudban és a nyelvtudományokban, gyönyörködtetésemre szolgált és most árván és elhagyottan, örömtelenül tengetem napjaimat idegen földön. Valahányszor egy-egy levelére vagy könyvére bukkanok, mindannyiszor újra erőt vesz rajtam fájdalom.«

De végre a tudomány iránt táplált rajongó szeretete, családtagjai és elhalt testvéröcscse családjának fenntartásának gondjai ösztönül szolgáltak arra, hogy az élettel újra megbirkózzék.

Ugy látszik, Maimuni ezen idő óta vetette magát a gyógyászatra, mely téren nemsokára oly hirnevet szerzett, hogy a nemes Szaladin, ki mindenki irányában igazságos volt, még akkor is, hogy ha az illető zsidó volt, hirt vevén ügyességéről, udvarába hívatta és udvari orvosául nevezte ki.

De nemcsak mint orvos, hanem mint rabbinusi tekintély is csakhamar hirnevet szerzett.

Messze vidékről zarándokoltak fiatal emberek, hogy előadásait meghallgathassák. Erdemeinek elismeréseül Kairó zsidó hitközsege, — önnön magát megtisztelve, — a rabbinátus élére állította.

Orvosi hivatása mellett, buzgón teljesítette a tisztelbeli (fizetéssel nem járó) rabbinusi tisztséget és a mellett szakadatlanul ápolta irodalmi tevékenységét, mely a talmudi, bölcsészeti és orvosi szakokra egyaránt kiterjeszkedett.

Irodalmi működésének zsengejét: egy a »Misná«-hoz arab nyelven irt commentár képezi, mely művének megírásához élte 23-ik évében fogott és 1168-ban befejezte. Már irodalmi működésének eme zsengejében is, mint világos, methodikusan gondolkozó és rendszeresen bonczoló lángész nyilatkozik.

Ezen művében feladatául tűzte, hogy a talmudban évszázadokon át összehordott ismeretanyagot csoportosítsa, rövid magyarázatokkal ellássa, és a hol csak alkalom kínálkozik bizonyítsa, miszerint a »Misná« szerzői előtt a világi tudomány eredményei ismereteseek voltak. Művének előszavában bizonyos tételek általános magyarázatába

ata által főrendiházi taggá kinevezett zsidó felekezeti képviselő a főrendiházban nem képviselné a magyar zsidófelekezetet, hanem mint a többi kinevezettek csak bizonyos érdekcsoportot. Sajnos, hogy a főrendek közt főleg a kath. főpapság szegődött be a jogegyenlőség elvének megtagadására. Ez a tény megboszulja magát, és midőn a közönség egykor kiábrándul a mostani elfogultságából, akkor önkénytelenül felmerül előtte a kérdés: vajjon ki okozta azt, hogy ez a természetellenes állapot oly soká tarthatott? A válasz könnyű lesz. A kath. főpapság számos ténye égbekiáltó merénylet a közszabadság vívmányai ellen. Most persze csak azok veszik ezt észre, a kik nem engedték magukat a jelenlegi áramlat által elsodortatni. De eljön az idő, midőn a vakok szeme is megnyílik és akkor a félrevezetők csúnyául fognak lakolni.

—m.

Az ultramontanizmus ellen.

Mult heti számunkban egy röpirat megjelenését jeleztünk, mely „egy magyar mágnás“ tollából eredt. E röpirat igen élesen kel ki a magyar főpapság tulkapásai ellen és elítéli főleg az ultramontán sajtó irodalmi üzemeit, mely sajtót állítólag a kath. főpapság hizlalja. A röpirat hangja és nyelve már csak azért is szokatlan, mert eddig a társadalom ezen osztályáról minden oldalon a legnagyobb kimélettel beszéltek. Ha a mai áramlatot tekintjük, valóban nagy merészségnek kell tartanunk az »egy magyar mágnás« lépését, annál is inkább, mert társai között nagyon kevés akad, a ki, ha így gondolkoznék is, oly nyíltan kimondani merné, mint a jelzett röpirat írója. Mi az utóbbi állításainak mérlegelésébe nem bocsátkozunk, hanem közlünk mutatványul e röpiratból annyit, mint a mennyi szükséges a hangulat megértésére, melyet az »egy magyar mágnás« kelteni akar.

A röpirat egyik része így hangzik :

bocsátkozik, értekezik a prófécia lényegéről, a szóbeli hagyomány (traditio) természetéről stb.

A Misnának egyes traktatusaihoz is irt bevezetéseket, melyek közül a »Szánhedrin« czimű traktátushoz (ebben tárgyalja a zsidóságnak 13 hitelvét) és az »Áboth«-hoz irt bevezetései a legnevezetesebbek. E utóbbiban értekezik a lélekről, annak nyavalyáiról és gyógyszereiről, továbbá a lélek halhatatlanságáról és az ember szabad akarataról. Az »Áboth«-hoz irt magyarázatai a zsidó erkölcsstan kiapadhatlan kincstára.

A Misná-commentár befejezése után, mely commentár többek által az arab eredetiből héberre fordított, a talmud kiadványok majdnem mindegyikéhez mellékelve van. Ezen művében rendszerbe fűzi a 613 mózesi törvényt, mely számlálásnak alapjául 14 főelvett állított.

Ez az eredetileg arab nyert irt és több ízben héberre fordított »Széfer-há-miczvoth« (Törvénykönyv) czimű mű, egy általa tervezett nagyobb szabásu törvény-codex bevezetésül volt szánva. Utóbbi műve »Misne-Tórá« vagy »Jod-Cházáká«-nak neveztetik.

Eme hangyaszorgalommal dolgozott nagyszabásu és korszakot alkotó műve felöleli a vallásbölcsezet terén felmerült legsarkalatosabb eredményeket, azokat csoportosítva, rendezve és bírálva monumentális irodalmi építménnyé alakítja.

Héber nyelven irt művét egy népszerű vallásbölcsezeti értekezéssel »Széfer-há-Mádó« vezeti be. Ebben a bevezetésben népszerű nyelven értekezik a zsidó-

A kormány belpolitikája.

A reformáció óta nem létezett kormány e hazában, mely a főpapság iránt oly tulságig előzékeny, a vallási conflictusok elkerülésében oly buzgó, a hierarchikus követelésekkel szemben oly engedékeny lenne, mint a Tiszakormány.

Szintén nevetséges helyzetbe jutott. Minisztereink valóságos prófesszió fideiket tesznek a parlamentben! Tisza Kálmán szembeszáll az ellenzékkel a főpapokért, Trefort pedig vallásos érzületéről nyílt vallomásokot tesz. És mi a köszönet mindezekért? Zápóra a cinikus gnyilódásoknak! Ha Bert Pál vagy Bradlaugh ülne a miniszteri székekben nálunk, s oroszánfogakat mutatna a püspököknek, bezzeg meghunyászkodnának, s lapjaik hizelegve nyalogatnák az ellenség talpát! Lám, Grévy nem confessorkodik, hanem egymásután törüli el a szerzeteseket, ezrenként számüzi a congregatiókat, leszállítja a cultusbudgetet, elveszi a papság állami dotációját, — lehetőleg ellentétben áll a papsággal. s teljesen emancipálta a francia államot a papi befolyás alól! És mit látunk? A papság moczczanni sem mer, alkalmazkodik az államtörvényekhez, nehogy dolgát még inkább elrontsa, s minden legkisebb engedményt, melyet a törvényhozás vagy kormány mutat irányában, hálálkodva fogadja!

Ezt tegye Tisza Kálmán is.

Vagy nézzük Bismarckot. Drákói szigorral lépett az az episkopális separatizmus nyakára, oly egyházi állapotokat idézett elő Németországban, melyek a Hohenstaufoknak a papsággal viselt harczaira emlékeztetnek, — és mi lett az eredmény? A papság opponál ugyan, — azonban remegve lesi a vaskanczellár minden legkisebb nyájas tekintetét, s ha csak mosolyog is feléjük, örömmel fogadják, s reményt meritenek egy kis engedményre!

Igy teszen Trefort is!

Mert az az állapot és az a magatartás, a melyet kormányunk és parlamentünk tanusít az episkopátus ránt, — szeliden szólva, — lealázó!

Olyan szekér után látszik futni, a mely egyiket sem akarja felvenni. Kedvét keresi egyik is a papságnak meg a másik is, s kap annak fejében mindkettő egy nagy kosarat.

A főpapság tulbecsüli erejét, és félreismeri a közvélemény nagylelkűségét!

ság legsarkalatosabb hitelveiről, Isten egységéről, ezek után áttér az erkölcsstanra, még az egészség ápolása sem kerüli ki figyelmét és így a bölcsészetet a talmuddal egybeforrasztja.

A »Széfer-há-Mádó«, előfutárának tekinthető az 1190-ben befejezett »More Nebuchim« (Tévelygők vezetője) czimű vallás-bölcsészeti művének. Ezen műve, melyben a vallást összeegyeztetni iparkodik a bölcsészettel, három főrésze oszlik. Az első rész 76 szakaszból áll és kizárólagosan a Szentírás ama kifejezéseinek magyarázatára szoritkozik, melyek kapcsán Isten neve érzékesített fogalmakkal hozatik kapcsolatba (pl. Isten keze, Isten ujja stb.)

A második részben szól a természetbeli vallásról, jelesül a teremtésről, a kinyilatkoztatásról, a próféciáról. A III-ik rész 54 szakaszból áll és tárgyalja a mózesi törvények okait.

Maimuni jelen könyvének megírásában, önállóságának minden irányban való megóvása mellett, Aristotelest követi és több theologiai, bölcsészeti és orvosi mű. által hirneves kedvencz tanítványa: József Ibn Áknin orvos és bölcsész számára írja művét.

A »More« sokakat indított kutatásra, a keresztyén skolasztikusokra, még Spinoza és Mendelssohnra is nagy befolyással volt.

Mendelssohn különben Maimuninak »Miloth-Higon« czimű logikáját német nyelvre fordította és magyarázó jegyzetekkel ellátta.

Gyöngeségnek tartja a türelmet, erőtlenségnek a mérsékletet. Minél békülenebb a kormány, annál provokálóbb az ultramontán sajtó! Kenyérért kövel dobálódzik. A nyújtott békejobbot kaczagva utasítja el.

Követelése határtalanok. Azt akarná, hogy az ország egy nagy barátklasterommá váljék, melynek miniszterei a püspököktől veszik a rendeleteket, parlamentje pedig a főpapság vezetése alatt levő szeminárium lenne.

Ha egy concessziót kap ma, holnap kettőt követel, s ha nem kapja azonnal, journalistái által lármáz, káromkodik.

Mikor az Andrássy kormány a népiskolai törvényt meghozta, az iskolák elközösítése, a mint ezt az ultramontán sajtó nevezi, — az egész országban megindul. Mit tett a főpapság? Megijedt és hallgatott! Félt, hogy még több más is fog következni.

Mihelyt azonban észrevette, hogy a népoktatási törvények eredeti szellemén a Tisza-kormány tágitani kezd, s a vallásnak és papságnak bő helyet enged, a mutatott kis ujj helyett az egész kezét, a vallásoktatási befolyás mellett az egész iskolát követeli.

Ugyanezt tették a híres 53-ik paragrafussal is. Mikor a cikkely a kereszteselési visszaélések meggátolására meghozatott, s a kormány szigorral igyekezett azt érvényesíteni, lett ijedelem Izraelben.

De mikor a kormány az említett paragrafust egy kuriai döntvény által hatályából kiemelte, bezzeg vérszemeket kaptak a főpapok íródeákjai, és az egész 53-ik §. eltörlését követelték!

A főrendi javaslatból, ha a kormány teljesen kihagyja a főpapokat, lett volna nagy csend s elzárandó költak volna a kormányhoz legalább néhány tag bevételeért! Most, hogy csak a címzetes püspököket hagyta ki, van harcz és háboru s a püspökök lapja a kereszténység elpusztulását hirdeti a világnak!

Pedig a címzetes püspökök nagy többsége azt sem tudja, mely fán terem az a főrendiház, s ha a zsidóházassági törvényjavaslat meg nem született volna, legtöbb címzetes püspök úgy hal vala meg, hogy soha sem látta a méltóságos főrendeket együtt! Az ország érdekében jó, bölcs törvények hozatala miatt nem tartották érdemeinek a címzetes püspök urak elfáradni kötelelességükre a főrendiházba. Hanem a kormánynak opponálni, arra séregeztől jelentek meg!

A »Moré« még Maimuni életében: Sámuel Ibn Tibbon és később Charisi által, arab nyelvből héberre lett fordítva, sok kiadást ért, sokféleképen magyaráztatott, Justiniani és Buxdorf által latinra, Fürstenthal, Scheyer és Stern által németre, Munk által franczira és Klein M. által részben magyarra fordítatott.

Maimunit a legnagyobb rabbinusi tekintélynek ismeri az egész zsidóság. A legbonyolódottabb és legfontosabb vallási kérdésekben kikérték véleményezését és tanácsát. Véleményezései- és ítéleteinek gyűjteményes kiadását is bírjuk.

Fölötte nagy fontosságú a vallásüldözés legnyomasztóbb korszakában, 1172-ben, Jemen hitközsége által hozzá intézett kérdésekre adott válasza. Ezen kérdésre intézett nyílt levele »Igeresz Teman« név alatt ismeretes.

Levelében vigaszát küldi a sokat zaklatott hitközségnek, hitéhez való tantoríthatlan ragaszkodásra buzdítja, óva inti őket ama őrjöngő férfiu bujtogatásaitól, ki ép akkor messiásnak lépett fel.

Ugyancsak hangoztatja hozzájuk intézett soraiban, hogy az asztrológiában való hittől őrizkedjenek, minthogy az a bálványimádással határos.

1165-ben még Fezzből keltezett levelében »Igeresz há-s-mád«-ban, arra inti hitfeleit, hogy a vallás törvényeinek megszegői irányában lehető kimélettel lépjenek fel és békés rábeszélés útján hassanak oda, hogy a kötelesegteljesítés hagyományos ösvényére tereljék őket.

(Vége köv.)

Én tehát azt mondom, a kormány legyen erélyes, legyen következetes. Ragaszkodjék szilárdan eredeti javaslatához, rekeszsze ki a címzetes püspököket.

Mit képviselnek azok?

Régi egyházmegyéiket?

Azok nincsenek. Önálló nagy földbirtokokat? Azzal nem bírnak. A címzetes püspökök kivétel nélkül kánonok, már pedig a káptalanok külön képviseltetéssel nem bírnak a törvényhozásban!

De lássuk a vádakát, a melyekkel a püspöki hírlapok, röpiratok és más furcsaságok a magyar kormányt az országnak bepörlik.

Elkeresztényteleníti az országot! Ez az egyik.

Terjeszti az erkölcsi süllyedést! Ez a másik.

Ezt nyíltan írják naponta, ezt nyíltan hirdetik a papok a parlamentben, természetesen a püspökök hallgatag beleegyezésével!

A kormány eszerint vallástalan és erkölcstelen. Ezt mondják a papok! Tisza, Kálmán, atheus? Trefort, Széchenyi, Pauler miniszterek, Voltairianusok? de én már láttam templomban Trefortot is meg Tiszát is, láttam imádkozni Széchenyit is, Paulert is, de nem láttam azokat a tisztelendő urakat, a kik templomot prédikálnak másnak, maguk pedig menyecskezni járnak.

Terjed a vallástalanság? Tessék a főpap uraknak szent életet élni, tessék példás buzgósággal előlmenni, ne aranyos ruházatukat mutogassák, hanem apostoli buzgóságukat, ne fényes pompájukat, hanem evangéliumi szellemüket.

Ki az oka, ha terjed a vallástalanság? Ők azt mondják, a kormány. Há a kormánynak a kötelessége predikálni a hitet, tanítani a vallást? Van-e valamely törvény, mely mint Francia- vagy Németországban tiltaná az istentiszteletet? Vezettek-e már ki nálunk a templomból papot, mivel tanított? Kikergették-e a rendőrök a hívőket, mivel áhjtatoskodtak?

Adjatok vallásos papokat, adjatok apostoli szellemű főpásztorokat és nem lesz vallástalanság!

Ugyanez áll az erkölcstelenség terjedésére nézve. A főpapok azt kürtölik íróik, tollforgatóik által, hogy a kormány terjeszti az erkölcstelenséget.

Ez a vád az arczatlanság netovábbja. Minisztereink tiszta életü családapák, erényes gyermekeknek szülei. Hogy terjesztenék ők az erkölcstelenséget? Nem emlékszem arra sem, hogy az erkölcstelenség törvényes intézkedések által támogattatnék.

Elismerem, hogy ma is, mint máskor mindig, nagy erkölcsi fogyatkozásokban szenved az emberiség, de hogy ez a kormányok rovására lett volna írható, kereken tagadom.

Én úgy tudom, hogy mikor Róma erkölcsileg süllyedni kezdett, augurok együtt tobzódtak a néppel; s ez látván buja, élvsovár papjait, annál jobban merült el az izzapba!

Erkölcsi süllyedésről ha szó lehet, e vád épen úgy éri a papságot, mint a laikusokat. A vád sulya azonban a papságra nehezül. S ha az illetők azt hiszik, hogy az erkölcstelenség vádját a világ arczába vágva, az nem látja a papság magaviseletét, — hát nagyon csalódnak.

De hiszen miként is terjedhetne a házasság tisztsága, a szüzi szemérem, mikor infulás kurmacheroktól kell óvnunk feleségeinket, lányainkat? Hogyan legyen tiszteletben a házasság szentsége, mikor a papok között a konkubinátus divatozik? Mikor fiatal papok kisütött hajjal, karon vezetik nyílt utczákon szeretőiket? A családias érzelmek miként ne romoljanak meg, mikor például itt a fővárosi papok nyíltan családi életet élnek? A káptalanokról nem is szólok. Gondosan zárva tartott házaikban mindenki tudja, hogy a »húgoknak« milyen kultusa van náluk otthon. A püspökök egy hajszállal sem különbek.

Egynémelyik főpap Don Juan szereplése közbeszéd tárgyát képezi a fővárosban, s nem egy szép arcz sovárlgységgel tekint a szerencsés női kegyenczekre, a kiknek főpapi bőkezűségek villakat, házakat stb. vásárolnak, persze azon kanonjogi elvből indulva ki, hogy *cassa ecclesiae cassa pauperum!*

Jó lenne az ilyenféle dolgokat meggondolni bizonyos körökben s megszűni az illetőknek is, még Zimán-

dynak is, hogy menyköveikkel ne dobálódjanak, mert azok majd a Kádira találnak esni meg a Rudi gyerekre.

Ily nevetségesek a főpapság közlönyeinek erkölcsi jajgatásai. A magyar állam daczára a kimondott felekezeti elvnek, bizony ma is katolikus. Katolikus, intézményeinek szellemében s azon szerves kapcsolatban, mely közötté és az egyház között maig is fönáll. Ünnepei, az államnak is ünnepei. Temploma, az államnak is hivatalos temploma. Igen, a hivatalos kultus hazánkban a kaltholikus kultus.

És ha ennek daczára is okot talál az ultramontán tábor panaszkodni vallástalanság és erkölcstelenség fölött, önmagát okozza és senkit mást. Körülbelül 20 róm. kath. püspökünk van, a kanonokok, apátok szám 300, plebános és káplán több van, mint 4400, a szerzetesek száma mintegy 500. Vagyis Magyarország és Erdély, több mint 4000 pappal rendelkezik. Ha tehát ezen nagy létszám daczára nincs vallásosság és rosszak az erkölcsök, ennek az oka bizonyára első sorban is a papok mulasztásaiban, szellemében és erkölcsiben keresendő.

És az ilyen főpapság valóban nem érdemli meg azt a tiszteletet, azt a kiméletet és dédelgetést, a melyben az ország által részeltetik.

Nem érdemli meg a roppant gazdagságot, vagyont.

Erdélyi levél.

Nagybánya, márcz. 10.

Azon kezdem, hogy mi itt Nagybanán a méltóságos gróf Teleky Sándor igen közel fekvő Koltó falubeli rezidenciájának provinciája vagyunk, de mert a nemes gróf, nagy demokrata, leereszkedik hozzánk, a koltói palotát ott hagyva ide költözködött és legtöbnyire itt lakik, lévén neki itten is saját ujonnan épített háza. Képzelteti szerkesztő ur, hogy most a gróf ur, — már csak egyéb dolog hiányában is, — erősen politizál, s nem mulasztja el dicső antiszemita elveinek hangoztatását és ezen elveknek minél több híveket is szerezni, a mi, tekintve az általános hangulatot, eddig bizony nem valami tulságos nagy mértékben sikerült neki.

Ezt egyébiránt itt csak mellékesen jegyeztem meg mert a fődolog az a kis történetke, a mit a következőkben elmondok, és a mely a gróf ur nemes személyét és meggyőződését sajátságosan jellemzi.

Ugyanis van még városunktól nem távol, — Hoszszufalván egy a Sándor gróffal rokon, — Teleky Miksáné-féle nagy grófi uradalom igen terjedelmes birtokkal a melyiken több zsidó bérlő is van. Az uradalomnak derék és népszerű igazgatója Horváth Bertalan ur, kinek a mult héten itten dolga lévén, a nemes grófnál szállt meg. A fentemlitett zsidóbérlők egyike a vidéken lakó H. S.-nek beszélni valója volt az igazgatóval, megtudta, hogy ez Nagybanán van, lejött és Horváth urat a grófnál meg is találta, a grófi lakba bejőve, Horváth ur ép az udvaron volt és ugyanitt H.-val beszélgetni kezdett. Egyszerre a gróf ur maga is kijön, H. tiszteletteljesen kalapot emel a gróf előtt, ki azonban egy hirtelen gondolattal hozzájuk lép s mindkettőt kezöknél fogva szobái egyikébe vezeti, s mig a bérlő meglepetve megállt, a gróf ur egy szekrényhez lép, egy fiókot huz ki s abból egy óriási hosszú és széles kést vesz elő s azt oda mutatja vendégeinek: „Ime, nézzék, ez azon gyilkos saktarkés, melylyel Solymosi Esztertitt (s ez zelsaját nyakára mutat) megsakterolták. Ezt nekem Eszlárról küldték s ereklýe gyanánt emlékül tartom“.

És a nemes gróf felvilágosodott embernek tartja magát...

Köszönjük az olyan fölvilágosodottságot, mely Pé-

czely és Bary urak és néhány vénasszony óbégatásainak ilyen könnyelműen felül...

Hogy azonban a közönség meggyőződjék, hogy mily kevés követői vannak a gróf urnak, ezzel kapcsolatosan regisztrálok egy valóban lélekemelő tényt.

Folyó hó 5-én fényes ünnepély volt itt.

Az izr. hitközségnek, miután több éven át anyagi nehézségekkel küzdött, végre sikerült régi tervét kivinni, a mennyiben a város egyik szép telkén imaházat építsen. Nem mulaszthatom el, hogy ez alkalommal első sorban dr. Gondos Mór ur érdemeit ki ne emeljem, kit ezen üdvös cél elérésében s a tankadatlan fáradozásban az orosz-lánrészt illeti, és a ki a községi ügyek rendezésében is a legnagyobb tevékenységet fejtett ki.

E hó 5-ére az alapkö letételének ünnepélye kitűzve volt. Az ünnepélyre valamennyi testület, úgy városunk kitűnőségei meghivattak, s bár az idő éppen kedvezőtlen volt, örömmel konstatalom, hogy az ünnepély sűrűn látogatott, és mondhatom, polgártársaink liberális gondolkozásához méltóan folyt le. Megjelentek többek között: városunk nagyrabecsült polgármestere Gellért László ur, Lajos György főjegyző, Nyirő Sándor ügyész a városi képviselőtestületben; továbbá Smit Sándor főszolgabíró, dr. Tóth János, városunk takarékpénztárának igazgatója, Torday Imre, a járásbiróság képviselőjében, Bilti István, gör. kath. esperes és Kovács József, a tüzoltóegylet képviselőjében.

A megnyitó beszédet dr. Gondos tartá, hangsúlyozva, hogy a zsidó polgárok a jelen áramlatokból eredő inzultusok daczára is be fogják bizonyítani, hogy szeretni tudják hazájukat, melyben születtek. A templom, — ugymond, — az államnak egyik oszlopát képezi, a ki templomot épít, az az államnak és az abban élő társadalomnak szolgál, mert a ki templomba jár az vallásos, a ki vallásos, az megtanulja az emberi szeretetet, elismeri a társadalmat és annak jogait, a ki pedig a társadalomban élő különböző fajok és felekezetek elleni izgatás fegyveréül a templomot használja fel, az nem jó hazafi, az az államot alapjában akarja megrendíteni. S mint-hogy ezen építmény az állam védelme alatt álland, kinek képviselőjében a polgármester urat itt üdvözljük, a község őt az alapkö letételével tiszteli meg.

A polgármester erre ékesen szóló válaszában köszönetet mondott a megtiszteltetésért és azt elfogadta.

A rabbi imájának elmondása után a helyszínére mentek, a hol az alapkö letétele eszközöltetett. Ez alkalommal Csák Alajos ur, a helybeli »Nagybánya és Vidéke« című hetilap érdemes szerkesztője és gimnáziumi tanár mondott emelkedett szellemű beszédet, azon kívánattal kifejezve, hogy az ifjuság ezen építendő templomban a vallást, az isten- és emberi szeretetet és tiszteletét tanulja meg.

Nem mulaszthatom el végre még azon örvendetes körülményt is megemlíteni, miszerint ez alkalommal elhatároztatott, hogy a községi ügyek és jegyzőkönyvek ezentul magyar nyelven fognak vezettni. T.

Nyílt válasz.

Felkértünk a következő sorok közlésére:

Csáktornya, márczius hó.

Vannak itt Csáktornyan német családok, kik podesta szerepet játszanak, és a kik otthonukban meleg ágyban művelik a németiséget és antiszemizmust üznek, magyar érzelmeket használva álarcul. Mert álcza az, midőn összebeszélés folytán távol maradtak a folyó év febr. 28-án megtartott jótekonycélú purim-ünnepélyről azért, mert a meghívók németül is szerkesztettek, a program-

ban pedig túlnyomó volt a német előadás. Az álcza alatt azonban egész más lappang, kivigyorog alóla a gyűlölködés. Mert azon jóizü humor, mely már a meghívók szerkesztésében jelentkezett, a program nagy változottsága és érdekességével, a tapintat, melylyel a meghívások eszközöltettek, előreláthatólag nagy közönséget helyeztek kilátásba, és ez szemet szűrt azoknál, kik jogot véltek formálni arra nézve, hogy kizárólag ők hivatvák közönséget egybehívni, és a kik hitték, hogy a zsidó csak arra való, hogy várja meg, míg valakinek eszébe jut őt meghívni.

Nos hát az ezen purim-ünnepélyt rendező ifjuság megmutatta, hogy a saját erejéből is tud mulatságot rendezni.

És daczára annak, hogy egy antiszemita ozsonna alkalmával el lett határozva, tüntetőleg el nem menni a purimbálra, és ez által, ha lehet, elrontani a jótékony-célú vigalmat, a mulatság még is sikerült. Igaz, hogy egy követ is bedobtak 3 óraker reggel a táncsterembe, csakhogy egy kis zavart előidézzenek, de ezzel legfelebb csak azt érték el, hogy egy üvegesnek munkát szereztek, a mulatságot azonban nem zavarták.

Volt egyébiránt a mulatságon néhány keresztény is, kik velünk együtt jóizüen mulattak. Átlátták, hogy a különbség zsidó és nem zsidó közt csak az agitátorok agyában létezik.

*

Magáról a mulatság lefolyásáról a következőket írják nekünk:

A helybeli zsidó fiatalság február hó 28-án táncmulatsággal összekötött purim ünnepélyt tartott meg a »Hattyu szálloda« fényesen kidiszított termében. A mulatság 8 óraker vette kezdetét a Herz er Mór ur által zongorán előadott Liszt Ferencz »Rhapsodie hongrois« II. című zenederabjával. Az estély sikerehez hozzájárultak azután még Neumann Bernát, Hirschmann Mór, Benedikt Armin és Wollák Adolf urak, kik mindannyian kitünően oldották meg a kijutott feladatukat. A táncz, mely a műkedvelői előadásokat követte, az estély programjának fénypontját képezte. Világos reggelig huztak a talp alá valót, és a pezsgő jókedv egész az elválásig tartott. A hölgyek közt itt említem Benedikt Rika, Herzer, Julcsa, Fisher Gizella (Szt.-Máriáról), Neumann Málvin és Hedvig, továbbá Mattersdorfer Lina (Perlakról), Rozenberger Regina és Weisz Matild kisaszszonyokat. A mulatságnak egyébiránt azon eredménye is volt, hogy a rendezőség a csáktornyai izr. nőegyletnek 243 frt 10 krnyi tiszta jövedelmet adott át.

Balkányi Simon.

H I R E K.

— **Zsidó-keresztény házasság.** A nyár folyamában a bécsi belvárosi templomok egyike oly tiszteleti aktusnak lesz a színhelye, a milyen Ausztriában talán még sohasem fordult elő. A lelkész egy katolikus hajadonnak zsidó férfiuval való házasságát fogja megáldani. Párisból távirják, hogy XIII. Leo pápa brevét bocsátott ki, melyben megengedi az esketés foganatosítását. A menyasszony a francia fővárosban lakik s e végből az ottani pápai nunciátúrához intéztetett a katolikus világ fejének feloldó brevéje. Az eset, melyről szó van, nemcsak a római pápa döntésénél fogva érdekes, hanem az egyéniségeknél fogva, kik örök hűséget készülnek egymásnak esküdni. Báró Popper Sándor, közös hadseregbeli tartalékos tiszt, báró Popper Lipót magyarországi nagyiparosnak és földbirtokosnak legidősebb fia, egy év előtt jegyet váltott Castrone Blanka grófnővel. A menyasszony Marchesi hirneves énekesnőnek a lánya, ki férjével Castrone gróffal több éve Párisban lakik. Azonban a fiatal pár esküvője „a valláskülömbőség házassági akadályába” ütközött. A Castrone család katolikus, báró Popper pedig zsidó. Egyik fél sem akarta hitét megváltoztatni. A jegyesek mintegy kilencz hónappal ezelőtt a pápai ku-

riához fordultak, hogy a római pápától engedélyt eszközöljenek ki arra, hogy katolikus lelkész katolikus templomban végezhesse az esketést. Az egyházjog szerint a pápa adhat ily dispensációt, ha alapos kilátás van arra, hogy ez által a katolikus vallásnak egy hívet megnyerhet. A valláskülömbőség az egyházjog szerint házassági akadály s érvénytelenné teszi a házasságot. XIV. Benedek pápa 1749-ben azt a kérdést vetette fel, vajjon isteni parancs vagy egyéb rendelet folytán zsidótól meg vonva az a képesség, hogy más vallásuval érvényesen keljen egybe. XIV. Benedek nemmel felel erre a kérdésre. — Sanchez hirneves egyházjogtanár kijelenti, hogy a valláskülömbőségből eredő házassági akadály magában véve nem indispensábilis. Minthogy a pápa bárminemű egyházi ügyben dispensálhat, ennélfogva dispensáció az igazhívó és hitetlen egyének közötti házasságot is megengedheti. A Castrone család erre támaszkodva kérelmezte Rómában a dispensációt. Az ügy átment a szokásos stádiumokon s a kongregációk kedvező jelentése alapjá bocsátotta ki XIII. Leo pápa a fenti brevét, melylyel Popper Sándor bárónek megengedi, hogy érvényes házasságot köthessen Castrone Blanka grófnővel, a nélkül, hogy vallását meg kellene változtatnia. A vőlegény, ki magyar állampolgár, néhány nap előtt adta át Simor bibornokérseknek reverzálisát, mely szerint az ebből a házasságból származó gyermekek katolikus vallásban fognak felneveltetni.

— **Az orsz. magyar izr. ösztöndijegylet választmánya az 1884–85. tanévre hirdetett ösztöndijakat folyó hó 5-én dr. Rózsay József kir. tanácsos elnöklete alatt tartott ülésében a következő folyamodóknak adományozta:**

1. A báró Eötvös József-féle 200 frtos ösztöndiját két egyenlő részben Rosenstein Mór (Nagymegyer) rabbiképzőintézeti hallgatónak s Simonovics Ignác (Falkus) IV. éves orvostanhallgatónak.
2. A báró Popper féle 100 frtos ösztöndiját Bock Róbert (Trencsén) IV. éves joghallgatónak.
3. A dr. Oesterreicher Ede-féle 100 frtos ösztöndiját Abeles Károly (Budapest) II. éves orvosnövendéknek.
4. A Fochs M. L.-féle 100 frtos ösztöndiját Korda Dezső (Kisbér) IV. éves műegyetemi hallgatónak.
5. A Fochs Johanna-féle 100 frtos ösztöndiját Zipser Jakab (Rohoncz) II. éves philologusnak.
6. A Schreiber Mór- és Ernesztina-féle 100 frtos ösztöndiját Heumann Miksa (Enying) III. éves orvosnövendéknek.
7. A Sterntal Arthur-féle 100 frtos ösztöndiját Schreiner Márton (Nagyvárad) rabbiképzőintézeti hallgatónak.
8. A Neumann Julia- és Neumann Miksa-féle 100 frtos ösztöndiját Baumgarten Samu (Budapest) III. éves orvosnövendéknek.
9. A Sváb Lőrincz-féle 100 frtos ösztöndiját Mohr Mihály (Szarvas) IV. éves orvosnövendéknek.
10. A Schwarcz Ábrahám és neje-féle 100 frtos ösztöndiját Bárány József (Nádudvar) rabbiképzőintézeti hallgatónak.
11. A Kohn Salamon- és Jozsefa-féle 100 frtos ösztöndiját Gross Gyula (Budapest) IV. éves orvosnövendéknek.
- 12–27. Tizenhat egyleti 100–100 frtos egyleti ösztöndiját: Wodianer Sándor (Hódmezővásárhely) IV. éves joghallgatónak; Schönfeld Samu (Por Mayasi) II. éves joghallgatónak; Kármán Zoltán (Rimaszombát) I. éves jogtanhallgatónak, Pap Géza (Szeged) I. é. jogtanhallgatónak, Schiff Ernő (Gaborján) III. é. orvosnövendéknek, Tolnai Bernát (Siófok) III. é. orvosnövendék, Kőhegyi Károly (Kassa) II. é. orvosnövendéknek, Medvei Béla (Esztergom) III. é. orvosnövendéknek, Reitzer Mór (Ujvédik) III. é. orvosnövendéknek, Márkus Miksa (Várpalota) V. é. orvosnövendéknek, Lenkei Henrik (Pécs) IV. é. bölcsészethallgatónak, Grünfeld Miksa (Pagyarócz) III. é. bölcsészethallgatónak, Rosenberger Ede (Nagykároly) II. é. bölcsészethallgatónak, Fischhof Samu (Vágújhely) IV. é. technikusnak, Wickker József (Váralja) III. é. technikusnak, Steinherz Jakab (Nagypaka) rabbiképzőintézeti

hallgatónak, és végül 28) egy egyleti 100 frtos ösztöndíj-
jat két egyenlő részben Elzász Bernát (Vágújhely) és
Kecskeméti Lipót (Kecskemét) rabbiképzőintézeti hallga-
tónak. Összesen pályázott 125 folyamodó, a kiknek tul-
nyomó része az előirt ösztöndíj elnyeréséhez szükségelt
mínosítvánnyal bírt ugyan, de az egyletnek szerény
anyagi viszonyai folytán kérelmük tekintetbe vehető nem
volt. Összes folyamodók kérvényeiket az egyleti titkár-
ságnál (V. Fürdő-utca 10.) átvehetik.

— Az első magyar izr. betegsegélyző és temetke-
zési egyesület e héten a vigadó termében Weiner Károly
elnöklete alatt rendes évi közgyűlést tartott. Az igazga-
tósági jelentés tudomásul vétetett s ezután a megejtett
választás alkalmával az eddigi tisztviselők újra megvá-
lasztottak. Disztagul megválasztottak: Tisza Kálmán,
Schnierer Gyula, Kammermayer Károly polgármester,
Friedmann Bernát s Markbreit Adolf. A közgyűlést kö-
vette az egyesület 25 éves jubeliumának megünneplése,
melynek alkalmából szép és diszes közönség töltötte be
a termet. Az ünnepélynek főbb momentuma volt budai
Goldberger Róza mellarczképének leleplezése. Rá'h Ká-
roly (iparos) tartott ünnepi beszédet, Beszéde után Schil-
linger Szidonia k. a. alkalmi verset szavalt el, mire az
ünnepély véget ért.

H I R D E T É S E K.

Budapesti közuti vaspálya-társaság.

Hirdetmény.

A budapesti közuti vaspálya-társaság

XX. RENDES KÖZGYŰLÉSE

f. évi márczius 28-án d. e. 10 órakor az evang. iskola díszter-
mében (IV. ker., sütő utca 1. sz.) fog megtartatni.

NAPIREND:

1. Igazgatósági évi jelentés, előterjesztése az 1884. évi zárszám-
adásnak és mérlegnek és a felügyelő bizottság erre vonatkozó jelentésé-
nek; — határozat a számadási felmentvény érdemében.
2. Az osztalék megállapítása.
3. Az 1885. évi költségvetés megállapítása.
4. Jelentés és határozat a halózatnak a főváros által kezdeménye-
zett újabb kiterjesztése tárgyában.
5. Az 1879. évben elfogadott tőketörlesztési tervnek függelék-
kiegészítése.

6. Netaláni indítványok a t. részvényesek köréből a menynyiban
ilyenek alapszabályeszerűen (3 nappal a közgyűlés előtt, írásban) fogná-
nak az igazgatóságnál bemutatni.

7. A felügyelő bizottság működési idejének lejártá folytán új
választás.*)

Szavazati joggal bírnak a társaság közgyűlésein (alapszab 15. és
20. §§.) mindazon részvényesek, kiknek részvényei a részvénykönyv-
ben a közgyűlést megelőzőleg legalább 45 nap óta, saját nevékre vannak
írva, ha részvényeiket legalább 8 nappal a közgyűlés előtt, az igazga-
tóságnál letéteményezik. Felkérhetnek tehát a t. részvényes urak, kik a
jelen közgyűlésben résztvenni óhajtanak, miszerint részvényeiket a szel-
vényekkel együtt, bezárólag f. évi márczius 20-ig a délelőtti órákban,
térítvény mellett, az igazgatóságnál (sugár ut 11. sz.) letenni méltozta-
sának, hol a szavazati igazolványokkal egyidejűleg az előterjesztendő zár-
számla és mérleg, valamint a felügyelőbizottság jelentése is lesz átvehető.
Bpest, 1885. márczius 5. *Az igazgatóság.*

*) Jelenleg: Dr. Busbach Péter, Giczei Samu, Dr. Manheimer
Ignác és Dr. Ország Sándor részvényes urak képezik a felügyelőbi-
zottságot, kik az alapsz. 40. §. értelmében újra megválasztathatnak. Az
ötödik hely üresedésben van a felügyelőbizottságban.

MAGYAR JELZÁLOG-HITELBANK

Hirdetmény.

A Magyar Jelzálog-Hitelbank t. cz. részvényesei az 1885. márczius
hó 24-ik napján d. u. 4 órakor a bank helyiségében (V., Erzsébettér 9. sz.) tartandó

XVI-ik RENDES KÖZGYŰLÉSRE

ezennel tisztelettel meghívotnak.

N a p i r e n d:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság évi jelentése.
2. Az 1884. évi mérleg előterjesztése és fölmentvény megadása.
3. Határozathozatal a tí-zta nyereség hovatfordítása iránt.
4. Nyugdíj-intézet alkotása.
5. Az alapszabályok 46., 55., és 89. §§-ának módosítása.
6. Felügyelő bizottság választása.

A részvényesek letétezők: Budapesten, a bank főpénztáránál, (V.,
Erzsébettér 9. sz.) és a Magyar leszámítoló és pénzváltóbanknál. Bécsben az Union
banknál. Párisban a Sociéte de dépots et de comptes courants című banknál.

Az igazgatóság.

20. §. 10 teljesen befizetett részvény vagy 20 részvényjegy tulajdona egy szavazatra jo-
gosít. 21. §. Részvényesek, kik szavazójogukkal élni akarnak, kötelesek a közgyűlés összeülte
előtt legalább 8 nappal részvényeiket térítvény mellett letéteményezni. A letéteményezés a bank
pénztáránál vagy más a hirdlapokban kijelölt helyeken eszközözendő. 22. §. A szavazójog szemé-
lyesen vagy meghatalmazott által gyakorolható. Meghatalmazás csak részvényesnek adható. —
Testületek, intézetek és kereskedelmi czégek, továbbá nők és kiskorúak a közgyűlésen törvényes
képviselőjük által vehetnek részt, ha azok különben részvényesek nem volnának is. Azoknak,
kik szavazójogukat igazolták, a számának megjelölésével ellátott igazoló jegyek adatnak ki. —
A részvényesek a részvényes által sajátkezűleg aláírandó jegyzékbe, számszerű sorrendben és pe-
dig a Magyar Jelzálog-Hitelbanknál 1, minden egyéb letéthezlyen 2 példányon bejegyzendőek. —
A letétező a letétezt részvényekért térítvényt nyer és a részvényesek annak idején a közgyűlés meg-
tartása után csakis ezen térítvény visszaadása mellett fognak neki kiszolgáltatni. — Az 1884. évi
mérleg és jelentés 1885. márczius hó 16-tól kezdve a t. cz. részvényesek éendelkezésére áll.